

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SAMLINGER

TIL

JYDSK HISTORIE OG TOPOGRAFI.

IX. BIND. 1882—83.

UDGIVET

AF

DET JYDSKE HISTORISK-TOPOGRAFISKE SELSKAB.

AALBORG.

FORLAGT AF MARINUS M. SCHULTZ
OG TRYKT I STIFTSBOGTRYKKERIET.

Om Gammel Trudsholm.

Af Skolelærer C. Mortensen i Grønbæk med et Tillæg
ved M. H. Rosenørn.

I Kastberg Sogn i Gjerlev Herred, Randers Amt, ligger Herregaarden Trudsholm, der i sin nuværende Skikkelse vel intet andet Mærkeligt fremviser, end at den, saavel Hovedsom Ladebygning og Have, er omgivet med Grave, der i Fortiden have været meget dybe, og hvorover en Vindebro førte; disse Grave have ogsaa en temmelig stor Længde og synes at antyde, at Gaardens Bygherre maa have været en af Landets mægtige Mænd. Men Trudsholm har ikke altid staaet paa sin nuværende Plads; thi omtrent en fjerdedeel Miil mod Nordøst ude i Engene findes et Voldsted, Gammel Trudsholm kaldet, og her har upaatvivleligt ligget en af Jyllands stærke Ridderborge. Fra Mariager Fjord og indtil dette Voldsted, omtrent en halv Miil i sydlig Retning, er der Enge, hvilke i Fortiden langt mere end nu gjenstrømmedes af vandrige Bække; men fra Voldstedet af fortsættes Eng- og Mosedraget endnu omtrent en fjerdedeel Miil i samme Retning op forbi den nuværende Gaard og ender først ved Veien, som fører fra Hadsund til Udbyhøj, ved nogle høie Lyngbakker og en Dal, som kaldes Havndal. At der her i Fortiden har været en Havn og altsaa Seilads dertil fra Fjorden, er ikke uantageligt; vist er det idetmindste, at en Mand for en fyrretyve Aar siden ved at grave sig et Vandingshul et Par Alen under Grønsværen fandt flere hele Tagstene, og gives der ikke mindste Spor af, at der der paa Stedet nogensinde har staaet Bygninger. For et halvt hun-

drede Aar siden løb en Bæk af betydelig Brede fra Dalen af ned gennem Engene, om hvilken Sagnet lød, at den forhen havde været meget større.

Ifølge det Foranførte synes det rimeligt, at det gamle Trudsholm har været ganske omgivet af Vand, har ligget paa en Holm, som Navnet antyder, og herom vidner ogsaa de endnu kjendelige Jordophøininger og de fra samme udgaaende Dæmninger.

Voldstedet bestaaer af trende ved Fordybninger adskilte Ophøininger; den høieste, men mindste i Omfang ligger mod Nord, og her har den egentlige Borg staaet omgivet af Grave og udenfor disse igjen Volde. For et Par hundrede Aar siden var denne Vold efter Sagnet ganske rød af Muursteenslevninger, og endnu i Mands Minde have disse paa flere Steder tittet frem. Desuden begyndte for en fyrretyve Aar siden en stærk Udgravning, muligt flere saadanne vare gaaede forud, og der fandtes da ikke alene flere løse Steen, men hele Mure, saa at Værelser vare fuldstændigt kjendelige. Ydermure fandtes, saavidt vides, ikke; disse ere sandsynligviis afbenyttede til Opførelsen af det yngre Trudsholm, men Indremurene vare af en heel Steens Tykkelse, og mange af disse fra den Tid sædvanlige store Muursteen findes endnu i Omegnens Bønderhuse. Ligeledes fandtes endnu senere ved Borgen betydelige Muurlevninger, Bropæle og Levninger af en større Baad.

Paa den midterste Vold har der sandsynligt ogsaa staaet Bygninger, da den har været beskyttet paa en lignende Maade med Volde og Grave skjøndt rigtignok efter en mindre Maalestok. Hvad derimod den sydligste Ophøining har været anvendt til, er vel ei godt at afgjøre, men muligt fandtes her en af Datidens Abildhaver. Nord for den egentlige Borgvold udgaaer mod Øst og Vest Dæmninger, som føre op til det faste Land, og disse have sikkert afgivet farbare Veie til Borgen; for et halvt hundrede Aar siden, før Ruinerne undergik den ved de senere Aars Kultur foranledigede, maaske beklagelige Forstyrrelse, fandtes der tydelige Spor af Indskaar i Volde og Dæmninger, som antydede, at her havde der været Broer.

Østen for Borgen findes en Forhøining, en saakaldet Pold, hvorpaa en Smedie har staaet, den bærer endnu Navn

deraf, og ved Pløining er der i Jorden fundet rigelige Minder fra Smedieessen. Sagnet lyder ogsaa, at der i Nærheden har staaet en Mølle, dog derom kan Intet vides med Vished. I nordøstlig Retning efter Fuglsø Mark til har der tværs over Engene ligget en Rad svære Kampesteen som af en Vei eller Vase; disse ere der sagtens endnu, om end skjulte af Grønsværen, men vanskeligt er det derimod at paavise, hvor en Vei i denne Retning skulde føre hen, om ei til den nu nedlagte Kirke og Kirkegaard i Klattrup. — Den mod Øst gaaende Dæmning fører op til en temmelig høj Sandbakke Steilbjerg kaldet; en Gaard af samme Navn, en Parcel af Trudsholm, ligger bag ved; denne Bakke er i Aarenes Løb stadigt bleven mindre samtidigt med, at Engene have hævet sig, thi Vinden har aarligt bortført en stor Mængde Sand fra dens Top. Navn og Sagn stemme overeens i, at der her har været et Rettersted, og Sagnet beretter tillige, at der engang er steilet tolv Røvere, som havde haft deres Hule i Sødringholms Skove og af Trudsholmsmandens jernklædte Mænd vare grebne i en Gaard i Udbyneder, hvilken By ligeledes siges dengang at have været et Fiskerleie, og Kattegattet skal altsaa have ladet sine Bølger rulle ind i dens Nærhed. At dette Sagn indeholder Sandhed, er ikke usandsynligt, kun maa det have været langt tilbage i Tiden; nu er Afstanden mellem Byen og Havet omtrent en Miil. Tæt ved Steilbjerg Bakke fandtes en Sø, for halvtredsindstyve Aar siden var der blank Vand, nu er den Eng; der siges, at denne Sø har været rig paa Fisk, og for en Deel Aar siden fortalte gamle Folk endnu om, at der i Fortiden havde været anbragt Hyttefæde, en Indretning, de sikkert ikke havde kjendt Navn paa, hvis der ikke havde været noget sandt i Fortællingen. Ved Beskrivelse af Gamle Trudsholm maa endnu bemærkes, at der i de senere Aar er bygget et Huus paa Pladsen, og at som Følge deraf flere Forandringer ere foretagne.

Hvorledes en saadan ved Natur og Kunst stærk befæstet Borg er bleven ødelagt og hvem der dengang har eiet, om end ei beboet den, derom lyder Sagnet saaledes: Skipper Clemen skjød Ild paa den i Grevens Feide. At Borgen er bleven forstyrret ved en voldsom Begivenhed, Ildebrand eller Fjendehaad, er maaske rigtigt; thi ved forhen omtalte Ud-

gravning fandtes der Menneskebeeen; men om det kan være skeet i nævnte Feide, tør ikke afgjøres. Skulde Sagnet antages at indeholde Sandhed, da formenes, at Angrebet maa være skeet fra Fjorden af, og det vilde da være interessant at erholde Oplysning, om Naturen i et Tidsrum af tre hundrede Aar har kunnet frembringe en saadan Forandring, at Skibe dengang seilede, hvor man nu alt i flere Aar har kunnet slaae Hø. Den, der har eiet Borgen, dengang den blev ødelagt, siges at være Danmarks Marsk, Otto Krumpen. Det er rimeligt, at da Borgen paa Holmen var ødelagt, dens daværende Eier har stræbt at faae den opbygget igjen, saasom der til Gaarden ei alene, ligesom endnu er Tilfældet, hørte vidtløftige Marker, men ogsaa flere Skove, hvorpaa Navnene »Lunden« i Omegnen tyder, og meget Bøndergods; men da den forrige Beliggenhed havde viist sig at være unyttig, saa har han opført den paa sin nuværende Plads, hvor der maaske allerede fandtes en Ladegaard. At Otto Krumpen har bygget paa det nuværende Trudsholm, er vist; thi i Slutningen af forrige Aarhundrede nedbrød man der et Huus, som havde været indrettet til Beboelse og udgjort den fjerde Fløi i den nuværende Hovedbygning; dette Huus kaldtes Krumpens Huus, sagdes at være bygget af ham, og at det var den rette Krumpen, synes at fremgaae deraf, at der tillige fortæltes, at hans Broder ligger begravet i Mariager Kirke, hvilket jo har sin Rigtighed. Materialerne af nævnte Huus anvendtes tildeels ved Opførelse af et Stuehuus ved en af Godsets Bøndergaarde, nemlig den nuværende Vellinggaard paa Udbyover Mark; dog, da de alt for længe siden her igjen have maattet vige Pladsen, saa er Spor af dem nu visselig ei mere at finde.

Ogsaa fra Oldtiden har Egnen om Trudsholm Minder i talrige Kæmpehøie, hvoraf en paa nævnte Gaards Mark er overmaade stor og bærer Navnet »Lundehøi«. I Udbynder Sogn fandtes tvende Steensætninger bestaaende af svære aflange Kampesteen stillede i Rundkreds. Den ene fandtes paa Klattrup Mark, men er vel nu forstyrret, den anden paa Udbyover vestre Hede, hvor ogsaa blandt andre Gravhøie en var mærkelig ved sin langagtige Form. I den gamle Tid maa vistnok dette Sogn have havt en forholdsvis talrig Befolkning, og sandsynligt har denne havt sin meste Under-

holdning fra de Søer og Havbugter, som nu ere forsvundne. Dog en Sø er der endnu tilbage, nemlig Udbyover Sø, beliggende tæt norden for denne By. Efter sin høie Beliggenhed og uden stadigt Tilløb udgjør den et temmelig stort Vandbækken, og, skjøndt der ved begge Ender af den findes Tørve-moser, saa skjønnes det dog ikke, at den i Aarenes Løb er blevet mindre. Saavel i Moserne som ude i selve Søen er der opgravet store Egestammer liggende horizontalt i Dyndet, hvilke vare fuldkomment friske og benyttedes til Bygnings-tømmer. Her maa altsaa have været Skov i gammel Tid; men om denne har bedækket det hele eller ogsaa som en Ramme omkranset en Vandsamling, vides ikke, ligesaalidt som, hvornaar denne Skov er forsvunden fra Overfladen. Der findes intet Spor af, at den kan være brændt, og altsaa maa de mægtige Træer være væltede ud i Dybet. Sagnet fortæller, at der opstod Trætte mellem Overgaards og Trudsholms Manden om denne Skov — dette kunde nu gjerne ske, da de begge eiede Jordegods i Udbyover By; men i Stridens Tid, da Folk en Søndag kom fra Kirke, saae man, at hele Skoven var forsvunden og en Sø fremkommen i dens Sted. Som anført hos Trap, S. 460, laa i gamle Klattrup Sogn Østerskov og Vesterskov Byer. — At, som Olufsen antager i sine Collectanea, Trudsholm før hed Skjøtterup, betvivles af Hofman (i Pont. Atl. IV S. 460) og modsiges af Mortensen, der i et senere Brev opgiver, at de ovenanførte Minder om det gamle Trudsholm ere bevarede af en Familie, der selv var gammel paa Egnen og talte meget gamle, opvakte og livlige Medlemmer, men at han af disse aldrig har hørt Skjøttrup nævne.

Saavidt Skolelærer C. Mortensen, hvis forestaaende Bemærkninger allerede bleve indsendte til Selskabets Bestyrelse i 1868, men i Anledning af en til nu afdøde Cancelliraad Prokurator Chr. Olsen rettet Forespørgsel om et enkelt Punkt af denne have været forlagte og først nu ere forefundne blandt hans talrige Samlinger i Forbindelse med ikke faa fra Trudsholm hidrørende Actstykker.

Ved Afbenyttelse af disse, forsaavidt de velvillig have været stillede til Raadighed, fremtræder Forholdet temmelig klart, idet bemærkes, at Tomten af det gamle Trudsholm tilligemed Steilbjerg ere aflagte paa Videnskaberneselskabs

Kort, og at Punctet Havndal, der ved Anlægget af Randers-Hadsund Banen vil erholde fornyet Betydning, er optaget paa Mansas Kort, ligesom de neden for nævnte Punkter Ulholm og Grevens Høie ere noterede ved Generalstabens Opmaalingen. Der synes da at være al Grund til at antage, at Kjærby Aaens store og vandrige Dalstrøg i Oldtiden ubrutt fra Kasbjerg nedefter har fortsat sig ikke blot mod Nordvest til den nuværende Mariager Fjord ved Aamølle, men ogsaa mod Nordost til samme Fjord over Haundal.

Heri maatte en Forandring indtræde ved Anlægget af *Kasbjerg Mølle*, idet Aaens Afløb for Mølleanlæggets Skyld udelukkende blev tvunget i nordvestlig Retning.

Denne Mølle er meget gammel, hvilket sees af nedestaaende Laasebrev, der forefindes blandt Olsens Efterlædskab i en meget gammel, men neppe tro Gjengivelse:

»Valdemar meth guds nathæ Danmarks oc Godes¹⁾ konnigh helsæ alle thenne neruerendis skriff seer ewindeligh meth gud men thet swo ær ath pether hauensbiergh ey haffde barn meth ffru kirstinæ hans første husfræ oc æy swo goth gots som war ligæ gots besønderligh with Casbiergh møllæ huilken møllæ fforskreffne ffru kirstinæ feck til arff effther henne brothers døth oc then møllæ wloffligh affhændh swosom fofscreffne mølle ær loffligh tildømt forescreffne ffru kirstinæ pethers nw efterleffuer weth firæ wore breffuæ, oc hon ær loffligh indførdh i then samæ møllæs æydom meth beskenæ men Swo tildømæ wj hennæ then til ewinneligh tijd ath nyde oc beholle, Item til Intet gøre wj alle wloffligæ skøde om nogen här effther gør paa samæ møllæ meth thette wort neruerendis breff Oc thenne sagh ewindeligh thielssæ pasettende giffuet i aars wnder wort indsiglæ efter guds aar twsendh thryhwndreth thredywgæ paa thet fierde, St. Calixti dagh pape i hr. grewe gerds neruerelssæ wor kare om.«

Rimeligviis maa Pether Hauenbjerghs Ægteskab med Kirstine være bleven opløst, men hun dog have overlevet ham.

Kasbjerg Mølle kom senere under Trudsholm og forblev herunder efter Olsens Optegnelser til omtrent 1670, da den blev udlagt til en Pødebusk, som ikke længe efter afhændede den.

Men det gamle *Trudsholms* første Oprindelse er vistnok

¹⁾ Sic.

endnu meget ældre end Kasbjerg Møllens og skriver sig upaatvivlelig fra den Tid, da Kjærby Aa gennem den store Indsænkning, som danner Skjellet mellem Nørhald og Onsil Herreder (Gloudalen, rimeligviis oprindelig Gjauen), stod i Forbindelse med Vandløbene om Svendstrup — hvor der nord for Gunderup fremtræde Spor af en mindre Skibsætning — og saaledes dannede en seilbar Vei fra Kattedag forbi Borgen ved Kleitrup til Limfjorden ved Vorde og Hjarbæk. Da nemlig Trud synes at have været den Form, det norske Thorgaut antog paa jydsk¹⁾, er det vistnok dette Navn, der fremtræder i Trudsholm, ligesom Navnet Ulf i *Ulholm*, en meget betydelig Jordborg, der ligger i Kjærby Aa vest for Kjærby Mølle og sydost for Kvottrup Gaardene. Om Borgen paa Ulholmen, der at dømme efter Navnet²⁾ og Anlægsmaaden, er ældre end Trudsholm, ved nogen Begivenhed har været sat i Forhold til de mørke Bakker, der paa den nordre Aabred beherske Borgen og endnu bære Navnet Grevens Høie, og om denne Greve var Grev Gert, maa henstaa uafgjort; men meget tyder paa, at Slægten Gammel endnu paa Grev Gerts Tid og meget senere forekom i denne Egn³⁾.

Til den Tid, da Trudsholm først nævnes, tilhørte den imidlertid ingenlunde nogen Mand af Slægten fra True og Svenstrup. Eieren var, som anført hos Trap, Mogens Jen-

¹⁾ Se Rosenørn Grev Gert og Niels Ebbesen S. 210, hvortil kan føies, at Matr. Nr. 1 i True endnu tildels er Kirkejord til Svendstrup Kirke. Endnu i 1881 behandles Boet efter »Ane Botilde Vognsen« af »Bagergaarden« i Svendstrup Sogn.

²⁾ Sammesteds S. 101 og 208—10.

³⁾ Se Kinchs Ribe I S. 260—61 om Astradsønnerne Kristiern og Agge (»Agho«) fra Svendstrup, jfr. Rosenørn Grev Gert og Niels Ebbesen S. 132 og 104. Til denne Slægt hørte mulig saavel den *Ebbo Aggisen*, der d. 4 Octbr. 1320 paa Viborg Landsting bevidnede, at Prior Nicolaus havde tilskjødet Viborg Capitel Vidskel Klosters Eiendomme paa Læssø (Dipl. Vib. S. 11 jfr. S. 15 Petrus Ebbysen), som den Hr. *Nickels Agison*, der har medbeseglet Fredsslutningen af 7 Juli 1365 (Reinhardt Waldemar Atterdag S. 610). Navnet Agge turde mulig senere være gaaet over til Bagge og er, som ogsaa antaget i Registret til *Scriptores r. d.*, væsentlig forskjelligt fra Ako, Aage, Ove. Else Gammels i Hou, der i 1408 bortskjødede en Gaard i Kasbjerg (Æ. A. R. II S. 105), turde mulig ogsaa være at henhøre til denne Slægt.

søn, der dog neppe er den Mogens Jonson, som efter et Brev af 1348 havde solgt Svend Kou sin Gaard i Blendstrup (Æ. A. R. II S. 284). Olsen er i sine Optegnelser tilbeielig til at anse Mogens Jensøn for en Søn af Johannes Magnussøn til Skærsø, der i 1343 overdrog en Aarhus Kanik sin Pantefordring paa Andreas Jonsens Gods i Aarslev i Hasle Herred (Script. VI S. 478), og hvem Olsen anseer for identisk med Johannes Magnussen til Gunderslevholm, der døde 1345; men i alt Fald den sidste af disse Gisninger er neppe rigtig. Derimod var Mogens Jensøn vist den samme Mand af dette Navn, »Magnus Jenssøn«, hvis Samtykke paaberaabes i Slutningen af Biskop Bo's Testamente af 1420 som denne Biskops Morbroder¹⁾. Han er saaledes bleven en gammel Mand og har rimeligviis, efter at have reddet sit Liv, men mistet sin Borg og sit Gods, i sin høie Alderdom spiiist Naadsensbrød hos sin Søstersøn forommeldte Biskop Bo Pors i Aarhus. Hvis dette er rigtigt, har han været en yngre Mand, da han i 1381, rimeligviis som Fribytter, for hvilken Bedrift Beliggenheden af det gamle Trudsholm saa udmærket egnede sig, er bleven fangen og udløst af Hr. Christiern Vendelbo mod at overdrage denne Trudsholm, hvilken af Dronning Margrethe og hendes Raad tilveiebragte Overenskomst Hr. Christiern Vendelbo uden Indsigelse fremlagde paa Viborg Landsting d. 22 Juli 1387.

Flere Data tale for, at Magnus eller Mogens Jensøns egen Moder har været en Søster til Hr. Niels Eiæssøn, der i Kong Olufs Forpligtelse af 1 Juli 1377 (Molb. og Pet. Dipl. S. 4) nævnes umiddelbart foran for Hr. Christiern Vendelbo, og hvis denne Hr. Niels Eiæssøn, som det antages, men hvorum Undersøgelserne vilde føre os for langt bort fra Trudsholm, har været en Lange, fremtræder herigjennem en

---

¹⁾ Script VI p. 518. Mogens Jenssøns Søster, Biskop Bo's Moder, hed efter Biskoppens Testamente Mærede. Det er vel ikke ganske sikkert, at Mogens Jenssøn til den Tid, han blev tagen, har røvet danske Skibe og er bleven opbragt af danske Stridskræfter, idet Forholdene kunde tale noget for, at Hr. Christiern maaske har udløst ham af norsk eller svensk Fængenskab; men i hvert Fald maatte Dronningen anse det ønskeligt, at hans faste, og vistnok i længere Tid misbrugte Søborg kom i Hænderne paa en hende saa hengiven Mand som Hr. Christiern Vendelbo.

yderligere Antydning af de Forbindelser, der fra Oldtiden af synes at vise sig mellem Gamles Æt og Langerne¹⁾.

Hr. Niels Eysson eller Esgyson havde nemlig under det store jyske Frafald i 1368 sluttet sig til de holstenske Grever, paa hvis Side han ogsaa d. 16de Juli 1369 har deltaget i Forhandlingerne om Hindsgavls Overgivelse, og havde allerede under 15 Sept. 1368 af Grev Claus i Leiren for Aalborg modtaget Belønning for sit Forræderi ved Overdragelse til ham af alle Eiendele, der havde tilhørt hans Frænde Thord Jacobsøn til Rørdal²⁾. Der turde saaledes være Grund til at antage, at Hr. Niels Eyssøns Søster og Svoger, Magnus Jenssøns Forældre, have været medinddragne i det jyske Forræderi, og at deres Frænder, hvad enten de til den Tid havde viist sig loyale, som Thord Jacobsøn, eller senere vare amnesterede, som Hr. Niels Eysøn, saa meget mindre have villet eller kunnet reise Indsigelse mod Hr. Christiern Vendelbos Erhvervelse af Trudsholm, der rimeligviis er tilfalden Magnus Jenssøn efter Moderen Hr. Niels Eysøns Søster, men tidligere maaske nok kan have tilhørt Slægten Gammel.

Hr. Christiern Vendelbo har vel nok vedligeholdt Trudsholm som Søborg, men neppe beboet den, da han havde andre Eiendomme og forskellige Len. Han var gift med Fru Elne, Hr. Niels Bugges Datter, og da deres Datter Else var gift med Axel Jacobsøn Thott til Støvringgaard³⁾,

¹⁾ Jfr. Grev Gert og Niels Ebbesøn S. 96, 106 og 208—9. Som Væbner har Nicolaus Eyson beseglet Valdemar Atterdags Haandfæstning af 24 Mai 1360 (Geh. Arch. Aarsberetninger II S. 21). Traditionen om ældgammel Herkomst holdt sig længe hos Langerne (de urgamle Langer i Tønsberg Indskriften; personalhist. Tidsskrift I S. 258).

²⁾ Reinhardt Valdemar Atterdag S. 582 og 614, jfr. Stamtavlen hos Begtrup i genealogisk Archiv. Ved Forhandlingerne med Hr. Christiern Vendelbo om Erhvervelsen af Trudsholm nævnes Hr. Wolmar Jacobsen som medvirkende.

³⁾ Det kan vel være, at Hr. Niels Bugge, der var gift med Ingeborg Vendelbo, allerede har været i Besiddelse af Støvringgaard. At Hr. Niels Lændi skulde have eiet Støvringgaard, er uhjemlet, men 1319 tilhørte den hans Datter Elnes Mand Palne Jonsøn vistnok som hans fædrene Arv (Script. VI p. 448, 484—5). Det synes muligt, at Hr. Niels Bugge først har været gift med en Datter af Palne Jonsøn og Elne Lændi, og at Elne Buggesdatter er opkaldt efter sidst-

er det rimeligt, at Trudsholm ogsaa er tilfaldet denne. Efter Cancelliraad Olsens Optegnelser var en Sønnedatter af Axel Jacobsøn Thott Ellen Jepsdatter gift med Jørgen Pedersen Krumpen til Skjøttrup og ved ham Moder til Hr. Otto Krumpen med Sødskende, af hvilke foruden ham kun Søsteren Johanne forblev i verdslig Stand og blev gift med Jacob Eskilsen Høg til Eskjær og derigjennem Bedstemoder til Jacob Høg til Trudsholm.

Hr. Otto Krumpen arvede saaledes den væsentligste Andel i Trudsholm efter sin Moder og Skjøttrup efter sin Fader. Trudsholm var dengang som Fæste forfalden, hvilket er aldeles rimeligt, da den havde mistet al Vigtighed som Søborg, efterat Indløbet dertil var tilgroet, tildels vel ogsaa som en Følge af Dronning Margrethes Foranstaltninger til Spærring af Fjordmundingerne, ligesom den iøvrigt vistnok i henved 150 Aar kun undtagelsesviis og afvexlende var bleven beboet af Herskab.

Om Borgens Tilstand i 1521 findes i Cancelliraad Olsens Efterladenskaber Afskrift af en Forretning saalydende:

›Vi Niels Stygge med Guds Naade Biskop i Børglum, Jens Tygesen af Randrup, Christian Sommer af Ginderup, Otto Munck af Gesinggaard, Christopher Kruse af Kiellerup, Las Munck af Hungstrup, Jep Lynderup, Marqvard Lauritsen af Sørup, Mathias Munck og Jacob Munck af Visborg gjøre alle vitterligt med dette vort aabne Brev: Aar efter Guds Byrd 1521 den Fredag næst efter Dominica misericordia Domini efter høibaarne Fyrste Hr. Christiern Danmark, Sveriges, Norges etc. Konge vor kjære og naadige Herres Befaling vare vi *forsamlede paa Trudsholm* at grandske og forfare, om den Herstræde og Adelfar Vei, som Eiermændene i Gjerlev Herred have nu nylig svoret derudover, har været Adelfar Vei og Herstræde af Arilds Tid. Da kunde vi ei sandeligen forfare og bedre kjende efter den Leilighed, som vi nu her idag saa, at her har ikke været Adelfare Vei eller

---

nævnte, men at Niels Bugge derefter i et rimeligviis barnløst Ægteskab har været omgift med Ingeborg Vendelbo, der længe overlevede ham og holdt Samfrændeskifte 1388 (Æ. D. A. R. II S. 348 jfr. Molb. & Pet. Dipl. S. 118). Støvringgaard bliver da Hr. Bugges Gaard.

Herstræde af Arildstid Thi samme *Trudsholm* har været en fast Gaard med Grave, Volde og Dæmninger omkring. Og over en af samme Grave saa langt hen, at 3 Dæmninger mellem 2 andre Grave (sic i Afskriften, hvor Verbet mangler), som samme *øde Gaard* tilhøre, have fornævnte Eiermænd nu nyligen svoret Herstræde og Adelfar Vei. Hvilket os tykkes at være ulovlig gjort og imod Skjel. Dog kunne vi ikke paa denne Tid dømme Eiermænd i Fald, fordi de ikke lovlig tilstede stævnedes. At vi slig Leilighed i Sandhed udgrandsket, seet og forfarit have, som foran skrevet stander, vidne vi med vore Indsegl. Datum anno, die et loco quibus supra.«

Det er saaledes klart, at Gaarden var øde i 1521, og at den ikke kan være brændt af Skipper Clemen; men den beskrevne Tilstand udelukker ikke, at der sammesteds kan have staaet Levninger af forfaldne Bygninger, hvis Steen Hr. Otto Krumpen senere kan have benyttet ved Opførelsen af det nye store Hus paa sin fædrene Gaard i Skøttrup, hvilken Gaard nu fik Navnet *Trudsholm* efter den gamle nedlagte Søborg.

For Skøttrup haves et Ridemands Skjelbrev af 1556 (Æ. A. R. II S. 91 Nr. 54) mod Kasbjerg, Nebstrup og Aistrup Marker. Denne Forretning findes blandt Cancelliraad Olsens Efterladenskab. Den er afholdt af Erik Krabbe til Bustrup, Erik Skram til Tiele, Jens Jul til Alsted (Stjerne), Peder Kruse til Kjellerup, Niels Munck til Gjesinggaard og Christopher Rosenkrantz til Lønderup Gaard, som mødte efter kongelig Befaling ved det Markeskjel, som Herredets Sandemænd skulde gjøre efter lovlig Krav af »Hr. Otthe Krompen til *Skøttrup*, Høfvitzmand paa Haldt och Danmarks Riges Marsk« og »som vaar imellom Skøttrup og Kassbierre, imellom Skøttrup och Nebstrup, imellom Skøttrup og Aistrup, imellom Nebstrup og Aistrup och imellom Aistrup og Nørdrup«. Hr. Otthe Krompen beviste lovlig Indvarsling af alle Lodseierne og æskede Frømlæggelse af ældre Breve, som Ingen fremkom med. Sandemændene begyndte da deres Tov mellem Kassbierre og Skøttrup og satte den første Sten vesten ved Haundal udi Hedebakken, og gik derfra mod vest og satte Sten østen Tingveien, hvorefter de fremdeles gik vester tværs over samme Tingvei til en Sten i en stor Dal. Herfra gik de sør og vest gennem Ager og Kjær til

gamle Aakast og satte »Hjørneste[n] mellem trenne marker, som ehre Skøttrup, Nebstrup og Kassbierre«. Efter Kundgjørelse heraf begyndte de atter deres Tov fra denne Hjørneste[n] nær ad til en Sten ved den Vei, som løber op fra Tørvemosen, hvor de kundgjorde dette Skjel mellem Skøttrup og Nebstrup. Herfra gik de mod Øst til Sundveien og nær ad med denne Vei til en Sten østen samme. Herfra gik de mod øst til *Skøttrup Vei* og senere i Nør langs denne Vei og fremdeles i Nør, til de satte Sten sønden *Trudsholm Vei* o. s. v. Dette fornævnte og af Sandemændene kundgjorde samt med Lodseienes Villie og Minde satte Markeskjel erkjendte Ridderne efter kgl. Befaling at have overværet og godkjendt under deres Segl, som alle ere vel bevarede.

Her skjelnes saaledes aldeles bestemt mellem Benævnelse[n]erne Skøttrup og Trudsholm, mod hvilken Eiendom ei blev sat Skjel, baade vel fordi Aaen skjellede og fordi Hr. Otto Krumpen eiede saavel Enemærket Trudsholm som i alt Fald Hovedgaarden i Skøttrup, hvor der dog ogsaa senere nævnes enkelte Bøndergaarde. Naar Hr. Otto Krumpen vistnok senere har bygget sit store Hus paa Skøttrup Hovedgaard og giver denne Navn af Trudsholm i Stedet for, at dette Navn tidligere udelukkende brugtes om den gamle Søborg, ligger hertil maaske en Anledning i den i 1521 allerede begyndte Veistrid. Denne var nemlig først bleven endt i 1527 ved et Forlig, der efter en ældre, noget medtagen Afskrift i Olsens Bo lyder saaledes:

»Vii Efterskrefne Offue Bilde med Guds Nade Biskop til Aars, Jochum Løcke til Østrup Ridder, Severin Juell til Hedegaard, Jep Øndrup til Huidsteen og Anders Jacobsen til Holbekgaard, Webnere, gjøre Alle vitterligt, at Aar efter Guds Biurd 1520 septimo Scti Teogari concessoris (sic) Dag vare vij efter høybaarne Første Koning Frederick . . . vor kiere naadige Herres Befaling samblet udi Udbyofuer Kirche udi Gierløff . . . . . om nogen Sag og Trette, som var imellem Erlig Velbyrdige Mand og strenge Ridder Hr. Otte Krumpen og hans Medarfuinge paa den ene og nogle Eygersmænd udi forn^{te} Gierløf Herridt paa den anden Sidde, at udgrandske, forfare og forhandle til Minde eller Rette, om en Adelfare Vey, som forn^{te} Eigersmænd nogle Aar tilforn hafue suored udoffuer for^{ne} Hr. Otte Krompens og hans Medarf-

vingers Enemerke Thrudsholm. Da borte og eijg tilstedde var thre af de gode Mend, som tiltagne og indskrefne vare udi samme Befaling med oss udi hvis sted efter samme Befalings Brefues Lydelse vi strax tiltoge Erlige og Velbyrdige Mend, Jens Tygessen til Dalsgaard, Jacob Munck til Visborg og Terckell Pedersen til Føllinggaard ¹⁾. Da blev det saa med samme Sag og Trette med begge Parternes Samtøche og Fuldbord, til en god Mindelighed Endelig hentalt og forhandlet, at det Toeg som forⁿe Eygersmend derom gjort hafde, skal vere som det aldrig gjort var, og ey nogen Mand til brast eller skade at komme i nogen Maader, och de Mend, som dernest nerverende omkring boende ere, uden de fire Sogner, som ere Udbyneder, Udbyofuer, Klatteup og Dalbyneder, skulle nu herefter ubehindret age og færdes samme Vei som de pleye at gjøre, dog saa at samme Mend uden forn^de fire Sogner, som samme Vey nyde og færdes ville, skulle hver dennem en Tid om Aaret en Dag tilhjelp med deres Hæste og Vogne at hielpe og færde paa den Dæmning og Vey ved forⁿe Thrudsholm, paa huilcken samme Vey fremløber, eller og *anden* Arbeide, *om de ville opbygge samme Gaard igjen*, og de dennem derom betimeligen tilsigende vorder. Tildetz ydermere Vidnesbyrd, at saa er Endeligen talt og forhandlet till en god Mindelighed udi Maader som forskrefuet stander, haffue vij forⁿe Offue Bilde, Jochum Løck, Severin Juell, Jep øndrup, Anders Jacobsen, Yens Tygesen, Jacob Munch og Terckell Pedersen ladet henge vores Indseigle og Segneten nedenfor dette vort obne Bref. Datum Anno die et loco ut supra.

Rigtig Copie efter Originalen.«

Det er utvivlsomt denne Vei, som i Skjelbrevet af 1556 kaldes Tingveien. Ved at indrømme de Omboende udenfor de 4 Sogne, som havde anlagt den, Brugen af denne Vei, erhvervede Otto Krumpen og hans Medarvinger til Trudsholm sig »Ægter til Gjenopbyggelse af samme Gaard«, og det har saaledes vel tildels været for at overføre disse Ægter til Nybygningen paa Skøttrup, at Otto Krumpen har slaet Eiendommene sammen og overført Navnet Trudsholm paa Skøttrup.

¹⁾ o: Føvling, af Slægten Væbner.

Olufsen har saaledes Ret, naar han siger, at det nuværende Trudsholm før hed Skøttrup, og Mortensen har Ret, naar han oplyser, at Ingen kan mindes, at det gamle Trudsholm nogensinde har baaret Navnet Skøttrup, hvilket det heller aldrig har gjort.
